

Valdemarsviks kommun
c/o Stina Andersson

Underlag avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet

Valdemarsviks kommun har inkommit med en begäran till Länsstyrelsen om sammanfattande redogörelse avseende översiktsplanens aktualitet. Sedan den 1 april i år har plan- och bygglagen uppdaterats och avsikten med sammanfattande redogörelse har ersatts av 3 kapitlet 26 § plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ska i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

I underlaget ska länsstyrelsen ange:

1. hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Länsstyrelsen ska även lämna ett sådant underlag till kommunen när kommunen begär det. Lag (2020:76).

Sammanfattning

Länsstyrelsen meddelar att Länsstyrelsens granskningsyttrande gäller i sin helhet och informerar samtidigt om nya planeringsföresättningar sedan översiktsplanen antogs. Bifogat finns generell information för länet avseende Statliga och mellankommunala intressen samt en lista med de statliga planeringsunderlag som uppdaterats i Valdemarsviks kommun sedan Länsstyrelsens granskningsyttrande.

För att underlätta läsbarheten och tillgängligheten av översiktsplanen vill Länsstyrelsen uppmuntra kommunen att på sin hemsida publicera en sammanfogad pdf-fil innehållande hela översiktsplanen.

Länsstyrelsens synpunkter om översiktsplanens aktualitet

Befintlig översiktsplan

Valdemarsviks kommun gällande översiktsplan antogs i mars 2018. Länsstyrelsens granskningsyttrande på planen lämnades januari 2018. Sedan den kommunövergripande översiktsplanen antogs finns inga gällande fördjupade översiktsplaner.

Gällande lagstiftning

Den 1 april 2020 trädde nya regler i kraft i PBL. Reglerna för kommuners översiktsplanering förändrades i vissa delar för att göra plan- och byggprocesserna i kommunerna bättre och mer effektiva. Bland annat ska innehållet i översiktsplanen förtydligas, för att underlätta dialogen mellan stat och kommun om hur bebyggelsen ska utvecklas. Kommunerna ska senast 24 månader efter ordinarie val anta en planeringsstrategi där kommunfullmäktige bedömer om översiktsplanen är aktuell och ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Alternativt har kommunen möjlighet att anta en ny översiktsplan senast 24 månader efter ordinarie val.

Länsstyrelsen ska under andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen ska även lämna ett sådant underlag när kommunen begär det.

Inom översiktsplanering har en lagändring skett som innebär att kommunen i sin planering ska arbeta mer aktivt för att förebygga risken för naturolyckor. Tillägget i PBL finns i 3 kap 5§ 4p och anger att kommunen behöver i sin översiktsplan visa hur klimatrelaterade olycksrisker kan förebyggas. Inom det området har Länsstyrelsen haft ett regleringsbrevsuppdrag att följa upp hur kommunerna arbetar med risker för ras och skred i sin planering. Boverket har även lanserat en Vägledning om klimatanpassning i ÖP och en Tillsynsvägledning.

Nya 6 kap i Miljöbalken och miljöbedömningsförordningen har gjort det tydligare vad miljöundersökning och strategisk MKB ska innehålla och vägledning finns kring process hos såväl Naturvårdsverket som Boverket.

Riksintressen

Översiktsplanen har en viktig roll i att klargöra och tillgodose förekommande riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken. I Valdemarsviks kommun finns riksintressen för naturvård samt Natura 2000, yrkesfiske, kulturmiljövård, friluftsliv, energiproduktion, kommunikationer, totalförsvarets militära del, Rörligt friluftsliv och Obruten kust.

Sedan översiktsplanen antogs har riksintresset för yrkesfiske reviderats. Detta skedde i december 2019. Efter revideringen ingår inte del av riksintresseområdet Västervik utsjöområde i Valdemarsviks kommun.

Havsplanering

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett förslag till havsplan för Östersjön som har överlämnats till regeringen för antagande. När havsplanen är klar blir den ett viktigt underlag för kommunen att beakta vid kommande översiktsplanering i havs- och skärgårdsområdet.

Hälsa och säkerhet

Vattenförsörjning

Sedan översiktsplanen antogs 2018 har den Regionala Vattenförsörjningsplanen (RVFP) uppdaterats och i den pekas 3 vattenförekomster ut från Valdemarsvik som särskilt skyddsvärda, varav en tillkommit, Gusum (WA83939262). Till den nya versionen finns även ett kartunderlag som finns tillgänglig i planeringskatalogen. Länsstyrelsen vill påminna om att enligt klimatscenarior framtagna för Östergötland så kommer våra kustkommuner med grundvattenförekomster med sämre magasineringsförmåga vara särskilt drabbade, därför är det viktigt att ha beredskap och alternativ samt förbättrad robusthet. I gällande översiktsplan benämns problematiken med befintlig vattenförsörjning samt alternativa lösningar och åtgärder, vilket är bra.

I kommande arbete är det önskvärt att kommunen hänvisar till RVFP samt komplettera med en mer detaljerad beskrivning kring klimatförändringarnas eventuella påverkan på vattenförsörjningen i kommunen, vilka risker som föreligger och vilken typ av påverkan som kan bli aktuell exempelvis kopplingen mellan havsnivåhöjning och saltvatteninträngning i grundvattenförekomster.

Ytterligare en följd av sämre tillgång av vatten framförallt grundvatten är konkurrens om vatten, därför vill länsstyrelsen uppmana kommuner att om det är skäligt och möjligt finns så bör man söka vattendom för uttag för att på så sätt säkra uttag för kommunernas framtida vattenförsörjning.

Klimatanpassning

Sedan kommunen tagit fram Översiktsplanen har följande ändring gjorts i PBL: 2018 genomfördes ändringar i plan- och bygglagen, PBL, och plan- och byggförordningen, PBF, med syftet att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringen. Kommunen skall i översiktsplanen ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Kommunen bör även se över sina riktlinjer gällande översvänningsrisker och havsnivåhöjning. Som stöd finns Boverkets nationella vägledning för bedömning av översvänningsrisker i planeringen: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lansstyrelsens-tillsyn/tillsynsvagledning_naturolyckor/tillsynsvagledning-oversvamning/

Havsnivåhöjning

Grundprincip

Länsstyrelsen anser att ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt längs länets Östersjökust behöver placeras ovanför nivån 2,70 meter, räknat i höjdsystem RH2000. Nivån utgör ingen absolut undre gräns. Om ny bebyggelse placeras under denna nivå behöver kommunen visa att exploateringen inte blir olämplig. Byggnader av mindre värde, till exempel uthus och garage, kan placeras under ovan angivna nivåer.

Avsteg från rekommendationen

I vissa fall kan avsteg från den angivna nivån vara motiverat. Lokala förhållanden kan medföra att det finns skäl att avvika från rekommenderade nivåer. Forskning inom klimatområdet utvecklas snabbt. I den mån nya forskningsrön visar att det finns skäl att avvika från de nivåer

som redovisats här bör det vara möjligt att göra avsteg från dessa rekommendationer. Avsteg från den angivna nivån ska motiveras genom till exempel riskbedömningar, utredningar eller karteringar för att påvisa att planerad exploatering inte drabbas på sådant sätt att det är risk för hälsa och säkerhet eller att bebyggelsen tar ekonomisk skada i en översvämningssituation.

Ny och ändrad bebyggelse inom befintliga bebyggelseområden

En del av den bebyggelse som redan finns längs länets kust är utformad på sådant sätt att denna riskerar att översvämmas, både i dagens klimat och i framtiden. När ändringar sker i sådan bebyggelse anser Länsstyrelsen att den fysiska planeringen bör syfta till att minska sårbarheten för eventuella översvämningar. Det kan dock finnas situationer när det inte är möjligt att etablera nya byggnader i befintliga miljöer så att de klarar den rekommenderade nivån. Om befintliga byggnader i ett sammanhängande kvarter ligger lägre än denna nivå kan det vara olämpligt att nya byggnader placeras på en väsentligt högre nivå. I sådana situationer bör det vara möjligt att göra avsteg från rekommendationerna. Planen behöver då säkerställa att den nya bebyggelsen, som ska vara utformad för att klara översvämning, inte försvårar eller omöjliggör kommande skyddsåtgärder för den befintliga bebyggelsen. Samhällets insatser för att förebygga översvämningar inom den befintliga bebyggelsen kommer sannolikt att bli betydande i framtiden. Enligt Länsstyrelsens uppfattning är det rimligt att de framtida kostnaderna för samhället inte ökar ytterligare genom att ny bebyggelse etableras inom översvämningskänsliga områden. Länsstyrelsen anser att försiktighetsprincipen ska tillämpas vid ny bebyggelse. Det är även rimligt att den som får nytta av att ett visst område bebyggs också står för de kostnader som krävs för att säkerställa att bebyggelsen inte översvämmas.

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen påminner om att kommunen ska ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Länsstyrelsen ska bidra till kommunens arbete med riktlinjerna genom att lämna råd, information och underlag, vilket sker på begäran från kommunen. När riktlinjerna är antagna blir de ett viktigt underlag för att utforma översiktsplaneringen så att den främjar bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet i enlighet med 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen.

Areella näringar

Sedan kommunen antog översiktsplanen har den nationella livsmedelsstrategin presenterats och denna behöver vägas in i bedömningsgrunderna för exploatering och andra satsningar. Den nationella livsmedelsstrategin siktar mot år 2030 och omfattar hela livsmedelskedjan. Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen ska bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska. Ett samlat grepp där hela kedjan ingår, med svensk livsmedelsproduktion i centrum, är viktigt för att nå strategins mål.

Naturvård

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på Länsstyrelsens underlag avseende grön infrastruktur och uppmantra kommunen till att uppdatera sitt naturvårdsprogram med områden både i havet och på fastlandet och arbeta in det i kommande översiktsplanering. Med

ett uppdaterat naturvårdsprogram kan uppmärksamma hur planeringen kan bidra till att bevara och nå gynnsam bevarandestatus för skyddade arter.

Kulturmiljövård

Länsstyrelsen uppmanar att kommunen i den översiktliga planeringen färdigställer kommunens kulturmiljöprogram. Genom en medveten hantering och ställningstagande kring de kulturmiljöer som finns i kommunen möjliggörs stora värden och en tydlig identitet för kommunen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson med samhällsplanerare Jonas Nygren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsantikvarie Patrick Björklund, samhällsplanerare Sara Lilljebjörn, naturvårdshandläggare Lina Törnqvist, klimatanpassningshandläggare Caroline Rydholm, handläggare skydd mot olyckor Robert Wenemark, handläggare vatten Igor Keljalic och lantbrukskonsulent Anders Eliasson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Försvarmakten, Trafikverket, Luftfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning

Bilagor

Statliga och mellankommunala intressen – 2020-12-18

Utdrag av underlag från Planeringskatalogen – 2020-12-11

Skogsstyrelsens yttrande – 2020-09-16

Trafikverkets yttrande – 2020-09-22

Sjöfartsverkets yttrande – 2020-09-22

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps yttrande – 2020-09-23

Sveriges geologiska undersökningens yttrande – 2020-09-25

Havs- och vattenmyndighetens yttrande – 2020-10-02